

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
філологічний факультет

Кафедра зарубіжної літератури, теорії літератури та слов'янської філології

СИЛАБУС
навчальної дисципліни
Вступ до літературознавства

обов'язкова

Освітньо-професійна програма Українська мова та література

Спеціальність 035.01 Філологія (українська мова і література)

Галузь знань 03 Гуманітарні науки

Рівень вищої освіти перший (бакалаврський)

філологічний факультет

Мова навчання українська

Розробники: доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри зарубіжної літератури, теорії літератури та слов'янської філології **Ольга В'ячеславівна Червінська**;

кандидат філологічних наук, асистент, асистент кафедри зарубіжної літератури, теорії літератури та слов'янської філології **Юлія Вікторівна Ісапчук**

Профайл викладачів	http://philology.chnu.edu.ua/?page_id=286
Контактний тел.	38072584887
E-mail:	o.chervinska@chnu.edu.ua , y.isapchuk@chnu.edu.ua
Сторінка курсу в Moodle	https://moodle.chnu.edu.ua/course/view.php?id=2546
Консультації	Онлайн-консультації: четвер (13:00-14:20)

Тема 1. Літературознавство як наука. Специфіка літератури як виду мистецтва. Специфіка мистецтва як форми пізнавальної діяльності.	18	4	4		1	10	18	1	1	1		15,75
Тема 2. Зміст і форма як літературознавчі категорії. Художній образ.	19	4	4		1	11	19	1	1		1	15,75
Тема 3. Літературно-художній твір. Цілісність художнього твору. Текст та твір.	19	3	4		1	10	19	1	1		1	15,75
Разом за ЗМ1	56	11	12		3	31	56	3	3		3	47,25
Теми лекційних занять	Змістовий модуль 2. Зовнішня форма художнього твору. Цілісний аналіз тексту. Поділ літератури на роди, види та жанри. Літературний процес.											
Тема 1. Зовнішня форма твору. Художнє мовлення. Вірш і проза. Основні системи віршування.	19	4	4		1	10	19	1	1		1	15,75
Тема 2. Художньо-мовленнєва організація літературного твору. Засоби словотворчого, лексико-синонімічного, синтаксичного вираження мовлення.	19	4	4		1	11	19	1	1		1	15,75
Тема 3. Категорія „троп” та її основні літературні різновиди. Засоби контекстуально-синонімічного вираження мовлення (тропи)	18	4	3		1	10	18	1	1		1	15,75
Тема 4. Поділ літератури на роди, жанри, жанрові	19	3	4		1	10	19	1	1		1	15,75

різновиди. Система епічних, ліричних та драматичних жанрів. Особливості міжродових і позародових літературних форм.												
Тема 5. Категорії методу, напрямку та стилю. Основні літературні напрями. Зовнішні та внутрішні фактори розвитку літературного процесу. Види художньої взаємодії.	19	4	3		1	10	19	1	1		1	15,75
Разом за ЗМ 2	94	19	18		5	82	94	5	5		5	78,75
Усього годин	150	30	30		8	82	150	8	8		8	126

3.2.1. Теми практичних занять

№	Назва теми
1	Місце художньої словесності в ряді мистецтв.
2	Гармонійна єдність форми й змісту в літературному тексті як умова його художньої вартості.
3	Художній твір як основна форма буття художньої літератури
4	Вірш і проза як антиномічні види художнього мовлення.
5	Звукова організація художньої мови. Лексико-синонімічні та синтаксичні засоби увиразнення мовлення. Строфіка
6	Поняття автології та тропу.
7	Специфіка літератури як жанрово-родової системи
8	Поняття літературного процесу як внутрішньо закономірного, безперервного, складного, суперечливого літературного розвитку, його зумовленість культурно-історичним життям певної епохи.

3.2.2. Тематика індивідуальних завдань

№	Назва теми
1	Укладання літературознавчого міні-словника
2	Підготовка рефератів до теми
3	Ведення читацьких щоденників (фіксація прочитаних філософських і теоретико-літературних праць)
4	Аналіз 2-3 художніх зразків різної жанрово-родової природи у відповідному аспекті

3.2.3. Самостійна робота

№	Назва теми
1	- Онтологічний сенс художньої творчості - Природа мистецтва та його взаємозв'язок з іншими сферами

	людського буття. - Основні теоретичні підходи до розуміння онтології мистецтва і художньої творчості.
2	- Слово як знак і символ. - Сучасна структурно-видова класифікація форм літературно-художнього образу. - Концепція О. Потебні про слово-образ. - Значення „внутрішньої форми” слова.
3	- Хронотоп. - Будь-який твір як „текст”. Основні сучасні методи вивчення тексту. - Основні форми та тенденції „спілкування” з художнім текстом.
4	- Специфіка поетичного ритму. Способи ритмоутворення у світовій поетичній традиції. - Поширення у ХХ ст. дольника, тактовика, акцентного вірша. - Вплив вірша на прозу. Вплив прози на вірш.
5	- Поняття строфи. - Види строф. - Тверді строфічні форми.
6	- Механізм порівняння як визначальний чинник виокремлення формальних тропових підвидів. - Тропи метонімічної природи.
7	- Літературні жанрові „матриці” як сукупність подібних за способом відбиття дійсності модусів тексту. - Мемуарні, біографічні жанри та інші специфічні утворення.
8	- Міжнародні літературні зв'язки: засвоєння інонаціонального досвіду як фактор становлення оригінальних літератур окремих народів; постійна взаємодія літератур, літературні впливи, запозичення, аналогії і типологічні збіги.

4. Система контролю та оцінювання

Види та форми контролю

Формами поточного контролю є усна чи письмова (тестування, есе, реферат, творча робота) відповідь студента.

Формами підсумкового контролю є екзамен.

Засоби оцінювання

Засобами оцінювання та демонстрування результатів навчання можуть бути:

- індивідуальне або фронтальне опитування;
- стандартизовані тести;
- проекти (індивідуальні та командні, дослідницько-творчі проекти);
- реферати;
- есе;
- презентації результатів виконаних завдань та досліджень.

Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни

Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
	Оцінка (бали)	Пояснення за розширеною шкалою
Відмінно	A (90-100)	відмінно
Добре	B (80-89)	дуже добре
	C (70-79)	добре

Задовільно	D (60-69)	задовільно
	E (50-59)	достатньо
Незадовільно	FX (35-49)	(незадовільно) з можливістю повторного складання
	F (1-34)	(незадовільно) з обов'язковим повторним курсом

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне оцінювання (<i>аудиторна та самостійна робота</i>)								Кількість балів (екзамен)	Сумар на к-ть балів
Змістовий модуль 1			Змістовий модуль 2					40	100
T1	T2	T3	T1	T2	T3	T4	T5		
19	10	10	6	6	6	6	6		

T1, T2 ... – теми змістових модулів.

5. Рекомендована література

5.1. Базова (основна)

1. Антологія світової літературно-критичної думки ХХ ст. / За ред. Марії Зубрицької. 2-е вид., доповнене. – Львів: Літопис, 2001.
2. Аристотель. Поетика. – К.: Мистецтво, 1967.
3. Барт Р. Избранные работы. Семиотика. Поэтика. – М.: Прогресс, 1994.
4. Барт Р. Фрагменти мови закоханого. – Львів: „І”, 2006.
5. Бахтин М. М. Эстетика словесного творчества. – М., 1979.
6. Бахтин М.М. Литературно-критические статьи – М.: Худож. лит., 1986.
7. Білоус П.В. Вступ до літературознавства: навч. посібник. – Київ : ВЦ «Академія», 2011. – 336 с.
8. Бройтман С.Н. Историческая поэтика. – М., 2001.
9. Введение в литературоведение: Хрестоматия (раздел 1 «Специфика искусства и принципы его изучения»). – М., 1997.
10. Волков А.Р., Іванюк Б.П., Клим'юк Ю.І. Контрольні завдання для проведення практичних занять з курсу “Вступ до літературознавства”/ Фоніка. Строфіка. – Чернівці: Рута, 2000.
11. Волков А.Р., Іванюк Б.П., Червинская О.В. Анализ поэтического текста. – К.: УМК ВО, 1992.
12. Волков А.Р., Іванюк Б.П., Клим'юк Ю.І. Вступ до літературознавства / Художня лексика. Тропи. – Чернівці: ЧДУ, 1997.
13. Волков А.Р., Іванюк Б.П., Клим'юк Ю.І. Контрольні завдання для проведення практичних занять з курсу “Вступ до літературознавства”/ Метрика. – Чернівці: ЧДУ, 1995.
14. Волков А.Р., Іванюк Б.П., Клим'юк Ю.І. Контрольні завдання для проведення практичних занять з курсу “Вступ до літературознавства” / Художній синтаксис. Фігури. – Чернівці: ЧДУ, 1996.
15. Галич О., Назарець В., Васильєв Є. Теорія літератури: Підручник. – К., 2001.
16. Гачев Г.Д. Содержательность художественных форм (Эпос. Лирика. Театр). – М.: Просвещение, 1968.
17. Гетьманець М. Ф., Михайлин І. Л. Сучасний словник літератури і журналістики. – Х.: Прапор, 2009. – 384 с.
18. Гиршман М. М. Литературное произведение: Теория художественной целостности. – 2-е изд., доп. – М.: Языки славянских культур, 2007.
19. Жирмунский В. М. Теория стиха. – Л.: Сов. писатель, 1975.
20. Затонский Д.В. Модернизм и постмодернизм: мысли об извечном колообращении изящных и неизящных искусств. – Харьков: Фолио, 2000.
21. Іванюк Б.П. Метафора и литературное произведение. – Черновцы: Рута, 1998.
22. Іванишин В., Іванишин П. Пізнання літературного твору: Методичний посібник для студентів і вчителів. – Дрогобич: Відродження, 2003.
23. Квіт С. Основи герменевтики.– К., 1998.
24. Копистянська Н.Х. Жанр, жанрова система у просторі літературознавства: Монографія. – Львів: ПАІС, 2005.
25. Копистянська Н. Час і простір у мистецтві слова : монографія. – Львів: ПАІС, 2012. – 344 с.
26. Костенко Н.В. Українське віршування ХХ ст.: Навчальний посібник. – К.: Видавничо-поліграфічний відділ „Київський університет”, 2006.
27. Лексикон загального та порівняльного літературознавства. – Чернівці: Золоті литаври, 2001.
28. Літературознавчий словник-довідник / Р. Т. Гром'як, Ю. І. Ковалів та ін. – К.: ВЦ „Академія”, 1997.
29. Наєнко М. К. Історія українського літературознавства. – К.: ВЦ „Академія”, 2001.
30. Наливайко Д.С. Теорія літератури й компаративістика. – К.: Києво-Могилянська академія, 2006.

30. Павличко С.Д. Теорія літератури. – К.: Основи, 2002.
31. Пахаренко В.І. Основи теорії літератури. – Київ : Генеза, 2009. – 296 с.
2. Сонді П. Теорія сучасної драми/ Петер Сонді ; пер. з нім. М. Ліпісівського, .С. Соколовської; [за наук. ред. доктора філологічних наук, проф. О. Чиркова]. – Житомир : Вид-во ЖДУ імені І. Франка, 2015. – 132 с.
32. Теорія літератури, компаративістика, україністика: Збірник наук. праць з нагоди 70-річчя проф. Р.Т.Гром'яка. – Тернопіль: Підручники і посібники, 2007.
33. Ткаченко А. О. Мистецтво слова (Вступ до літературознавства): Підручник для гуманітаріїв. – К.: Правда Ярославичів, 1997.
34. Традиційні сюжети та образи: Колективна монографія / А.Р.Волков, В.В.Курилик, О.В.Бойченко, П.В.Рихло, Ю.І.Попов. – Чернівці: Місто, 2004.
35. Червінська О.В. Рецептивна поетика. Історико-методологічні та теоретичні засади: Навч. посібник. – Чернівці: Рута, 2001.
36. Якубський Б. Наука віршування. – К.: Видавничо-поліграфічний центр „Київський університет”, 2007.

Допоміжна:

1. Аверинцев С. Жанр как абстракция и жанр как реальность: диалектика замкнутости и разомкнутости // Взаимосвязь и влияние жанров в развитии античной литературы. – М., 1989.
2. Аверинцев С.С. Историческая подвижность категории жанра: опыт периодизации // С.С. Аверинцев. Риторика и истоки европейской традиции. – М., 1996.
3. Арістотель. Про мистецтво // Всесвіт. – 1978. – № 12.
4. Бовсунівська Т.В. Жанрові модифікації сучасного роману. – Харків.: Вид-во «Діса плюс», 2015. – 368 с.
5. Бовсунівська Т.В. Теорія літературних жанрів: Жанрова парадигма сучасного зарубіжного роману: підручник / Т.В. Бовсунівська. – К.: Видавничо-поліграфічний центр „Київський університет”, 2009. – 519 с.
6. Богомолів Н. А. Стихотворная речь. – М., 1995.
7. Бодріяр Ж. Симулякри і симуляція. – К.: Вид-во Соломії Павличко «Основи», 2004.
8. Бондарева О.Є. Міф і драма у новітньому літературному контексті: пояснення структурного зв'язку через жанрове моделювання. – К.: Четверта хвиля, 2006.
9. Бройтман С.Н. Историческая поэтика. – М., 2001.
10. Бунчук Б.І. Віршування Івана Франка. – Чернівці: Рута, 2000.
11. Веселовский А. Н. Из истории эпитета // Веселовский А. Н. Историческая поэтика. – М., 1989.
12. Веселовский А. Н. Синкретизм древнейшей поэзии и начало дифференциации поэтических родов // Веселовский А.Н. Историческая поэтика. – Л., 1940. – С. 200-317.
13. Виноградов В.В. О теории художественной речи. – М.: Высш. шк. , 1971.
14. Выготский Л.С. Психология искусства (гл. 2 «Искусство как познание»; гл. 3 «Искусство как прием»). – М., 1987.
15. Гаспаров М. Поэзия и проза – поэтика и риторика // Избранные труды: В 3 т. – М.: Языки русской культуры, 1997. – Т.1.
16. Гачев Г.Д. Жизнь художественного сознания. – М., 1974.
17. Гачев Г.Д. Космо-Психо-Логос: Национальные картины мира. – М.: Академический проект, 2000.
18. Гегель Г. В. Эстетика: В 4 т. – М., 1971. – Т. 3.
19. Гегель Г. В. Ф. Феноменологія духу. – К.: Основи, 2004.
20. Гейзінга Й. Homo Ludens. – К.: Основи, 1994.
21. Гинзбург Л. Я. О лирике. – М.; Л., 1964.
22. Гиршман М.М. Ритм художественной прозы. – М.: Сов. писатель, 1982.
23. Гольберг М. Антропологія художнього твору // Людина і мистецтво в гуманістичних вимірах. – Львів, 1996.
24. Гончаров Б.П. Звуковая организация стиха и проблема рифмы. – М.: Наука, 1973.

25. Гулыга А.В. Эстетика в свете аксиологии. – СПб., 2000.
26. Гундорова Т.І. Проявлення слова: Дискурсія раннього українського модернізму. Постмодерна інтерпретація. – Львів: Літопис, 1997.
27. Гадамер Г.-Г. Герменевтика і поетика. – К.: Юніверс, 2001.
28. Гадамер Г.-Г. Істина і метод. – Т.1. – К.: Юніверс, 2000.
29. Дерида Жак. Письмо та відмінність. – Харків: Вид-во Соломії Павличко „Основи”, 2004.
30. Дюркгайм Еміль. Первісні форми релігійного життя – К.: Юніверс, 2002.
31. Еко У. Інтерпретація та надінтерпретація // Еко У. Маятник Фуко. – Львів: Літопис, 1998.
32. Еко У. Не сподівайтесь позбутися книжок / Умберто Еко, Жан-Клод Кар'єр ; пер. з фр. Ірини Славінської. – Львів : Видавництво Строго Лева, 2015. – 256 с.
33. Еко У. Як написати дипломну роботу: Гуманітарні науки. – Тернопіль: Мандрівець, 2007.
34. Елина Е. Г., Книгин И. А. Текстология // Введение в литературоведение. Литературное произведение: основные понятия и термины / Под ред. Л. В. Чернец. – М., 1999.
35. Еліот С. Т. Призначення критики. – К.: Критика, 2008.
36. Есин А. Б. Принципы и приемы анализа литературного произведения: Учеб. пособие. – М.: Флинта; Наука, 1998.
37. Жирмунский В. М. Рифма, ее история и теория // Жирмунский В. М. Теория стиха. – Л., 1975.
38. ЗАПАДНОЕ ЛИТЕРАТУРОВЕДЕНИЕ XX ВЕКА: Энциклопедия. – Москва: Intrada, 2004. – 560 с. (ИНИОН. РАН. Центр гуманитарных научно-информационных исследований. Отдел литературоведения).
39. Зварич І. М. Міф у генезі художнього мислення. – Чернівці: Золоті литаври, 2002.
40. Зубрицька М. Homo legens: читання як соціокультурний феномен. – Львів: Літопис, 2004. – 352с.
41. Клим'юк Ю.І. Лірика Івана Франка як система жинрів. – Чернівці: Рута, 2006.
42. Клинг О.А. Тропы // Введение в литературоведение. Литературное произведение: основные понятия и термины / Под ред. Л. В. Чернец. – М., 1999.
43. Ключек Г.Д. Поезія Тараса Шевченка: сучасна інтерпретація: Посібник для вчителя. – К.: Освіта, 1998.
44. Ковтунова И.И. Поэтический синтаксис. – М.: Наука, 1986.
45. Кожин В. В. К проблеме литературных родов и жанров // Теория литературы. – М., 1964. – Т. 2.
46. Кожин В. Художественная речь как форма искусства слова // Теория литературы. Основные проблемы в историческом освещении. Стил. Произведение. Литературное развитие. – М., 1965.
47. Козлик І.В. Теоретичне вивчення філософської лірики і актуальні проблеми сучасного літературознавства. – Івано-Франківськ: Поліскан; Гостинець, 2007.
48. Компаньон А. Демон теории: Литература и здравый смысл. – М.: Изд-во им. Сабашниковых, 2001.
49. Крістева Ю. Полілог. – К.: Юніверс, 2004.
50. Лановик З.Б. Hermeneutica Sacra. – Тернопіль: Редакційно-видавничий відділ ТНПУ, 2006.
51. Лановик М.Б. Теорія відносності художнього перекладу: літературознавчі проєкції. – Тернопіль: Редакційно-видавничий відділ ТНПУ, 2006.
52. Леві-Строс К. Первісне мислення. – К.: Український центр духовної культури, 2000.
53. Література. Теорія. Методологія / Пер. з польськ. С. Яковенка; Упор. і наук. ред. Д. Уліцької. – 2-ге вид. – К.: Вид. Дім “КМ Академія”, 2008. – 543 с.
54. Лотман Ю. М. Статті по семиотике культуры и искусства. – СПб: Академический проект, 2002.
55. Лотман Ю. Семиосфера. – СПб: „Искусство СПб”, 2004.
56. Лотман Ю.М. О поэтах и поэзии. – СПб.: Искусство – СПб., 2001.
57. Мельников Н. Г. Массовая литература // Введение в литературоведение. Литературное произведение: основные понятия и термины / Под ред. Л. В. Чернец. – М., 1999.

58. Мислителі німецького Романтизму / Упоряд. Л. Рудницький та О. Фешовець. – Івано-Франківськ: Вид-во „Лілея-НВ”, 2003.
59. Мысль, вооруженная рифмами / Сост. В. Е. Холшевников. – Л., 1983.
60. Набитович І. Універсам Sacrum’у в художній прозі (від Модернізму до Постмодернізму): Монографія. – Дрогобич-Люблін: Посвіт, 2008. – 600 с.
61. Ортега-і-Гасет. Вибрані твори. – К.: Основи, 1994.
62. Платон. Бенкет. – Львів: УКУ, 2005.
63. Платон. держава. – Київ: Основи, 2000.
64. Потебня А.А. Мысль и язык. – М.: Лабиринт, 1999.
65. Потебня А.А. Теоретическая поэтика. – М.: Высш. шк., 1990.
66. Поэтика исканий или Поиск поэтики // Материалы международной конференции фестиваля «Поэтический язык рубежа XX-XXI веков и современные литературные стратегии» (Институт русского языка им. В.В. Виноградова РАН. Москва, 16-19 мая 2003 г.). – М., 2004. – 592 с.
67. Поэтика: слов. актуал. терминов и понятий / [гл. науч. ред. Н.Д. Тамаренко]. – М.: Издательство Кулагиной; Intrada, 2008. – 358 с.
68. Прозоров В. В. Автор // Введение в литературоведение. Литературное произведение: основные понятия и термины / Под ред. Л. В. Чернец. – М., 1999.
69. Рихло П.В. Поетика діалогу. Творчість Пауля Целана як інтертекст. – Чернівці: Рута, 2005.
70. Семків Р. Іронічна структура. – К.: Видавничий дім „КМ Академія”, 2004.
71. Слово в тексте и словаре: Сб. ст. – М.: Языки русской культуры, 2000.
72. Соловей Е.С. Поезія пізнання: Філософська лірика в сучасній літературі. – К.: Дніпро, 1991.
73. Стих // Введение в литературоведение / Под ред. Л.Чернец. – М., 1999.
74. Тамарченко Н. Д. Теория литературных родов и жанров. Эпика. – Тверь: Твер. гос. ун-т, 2001.
75. Тарасов Л.Ф. Поэтическая речь (Типологический аспект). – Харьков: Изд-во Харьк. ун-та, 1976.
76. Теория литературных стилей. – М., 1978.
77. Тичініна А.Р. Сучасні методологічні практики: навчально-методичний посібник ; передмова О.В. Червінської. – Чернівці : Чернівецький нац. ун-т ім. Юрія Федьковича, 2018. – 160 с.
78. Ткачук О.М. Наратологічний словник. – Тернопіль: Астон, 2002.
79. Томашевский Б. В. Изменение значения слова (Поэтическая семантика. Тропы) // Томашевский Б. В. Теория литературы. Поэтика. – М., 1996.
80. Тынянов Ю. Н. Поэтика. История литературы. Кино. – М., 1975.
81. Тынянов Ю.Н. Проблема стихотворного языка. – М.: Наука, 1973.
82. Уэллек Р., Уоррен О. Теория литературы. – М.: Прогресс, 1978.
83. Червинская О.В. Пушкин, Набоков, Ахматова: метаморфизм русского лирического романа. – Черновцы: Рута, 1999.
84. Червінська О.В. Аргументи форми: монографія / О.В. Червінська. – Чернівці : Чернівецький нац. ун-т, 2015. – 384 с.
85. Червінська О.В., Зварич І.М., Сажина А.В. Психологічні аспекти актуальної рецепції тексту: Теоретико-методологічний погляд на сучасну практику словесної культури: Наук. посібн. – Чернівці: Книги – XXI, 2009. – 284 с.
86. Чернец Л.В. Литературные жанры (проблемы типологии и поэтики). – М: Изд-во Моск. ун-та, 1982.
87. Черноиваненко Е.М. Литературный процесс в историко-культурном контексте: Развитие и смена типов литературы и художественно-литературного сознания в русской словесности X-XX веков. – Одесса: Маяк, 1997.
88. Шапир М. И. Universum versus: Язык – стих – смысл в русской поэзии XVIII-XX веков. – М.: 2000.
89. Шенгели Г.А. Техника стиха. – М.: Худож. лит., 1960.

90. Шестакова Э.Г. Теоретические аспекты соотношения текстов художественной литературы и массовой коммуникации: Специфика эстетической реальности словесности Нового времени: Монография. – Донецк: Норд-Пресс, 2005.
91. Эсалнек А.Я. Основы литературоведения. Анализ художественного текста: Учеб. пособие. – М.: Флинта; Наука, 2004.

6. Інформаційні ресурси

1. <http://dls.ksu.kherson.ua/dls/Library/Catalog.aspx?section=0bbf2761-dda3-4670-944d-b3b67a399030>
2. http://chtyvo.org.ua/authors/Bilous_Petro/Vstup_do_literaturoznavstva/
3. <http://tvari.com.ua/opornij-konspekt-lekcij-zi-vstupu-do-literaturoznavstva-chast-2/>
4. <http://project.zu.edu.ua/>